

خبر

مدیرگروه فقه و اصول بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی مطرح کرد

محرم؛ مدرسه عزت، آگاهی وهمبستگی اجتماعی

مدیرگروه فقه و اصول بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، محرم را مدرسه‌ای برای عزت، آگاهی و همبستگی اجتماعی دانست و گفت: فلسفه عاشورا، باید با زبان روز به نسل جوان منتقل شود.

حجت‌الاسلام‌والمسلمین مهدی شریعتی تبار، مدیرگروه فقه و اصول بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی در گفت‌وگو با خبرنگار آستان نیوز به تبیین اهمیت ماه محرم از ابعاد دینی، فرهنگی و اجتماعی پرداخت و بر ضرورت انتقال مفاهیم عاشورا با بیانی نو و متناسب با ذهن و زبان نسل جوان تأکید کرد.

■ **محرم، فرصتی برای تحکیم عدالت اجتماعی و اخلاق دینی**
وی با اشاره به جایگاه محرم در تاریخ و فرهنگ اسلامی، گفت: ماه محرم صرفاً یک مناسبت تاریخی نیست، بلکه فرصتی برای تعمیق معرفت دینی، تقویت باورهای اعتقادی و ترویج اخلاق اسلامی است. این ایام، بستری برای تحکیم روابط اجتماعی بر پایه عدالت و عزت محسوب می‌شود.
به گفته وی، مکتب عاشورا مدرسه‌ای است برای آموختن عزت‌طلبی، ظلم‌ستیزی و ایستادگی در برابر فساد؛ الگویی که همچنان قابلیت الهام‌بخشی در همه دوره‌ها را دارد.

■ **عاشورا، زبانی جهانی برای عدالت‌خواهی**
حجت‌الاسلام شریعتی تبار با تأکید بر جنبه‌های انسانی و فطری واقعه کربلا تصریح کرد: پیام عاشورا فراتر از مرزهای دینی و مذهبی است. ظلم، آشکار و مظلومیت اهل بیت(ع) دل هر انسان آزاده‌ای را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به همین دلیل شخصیت‌هایی چون گاندی با الهام از قیام امام حسین(ع)، مسیر مبارزه با استعمار را انتخاب کردند.

این مفاهیم باید با زبان روز و ابزارهای نوین مانند رسانه، هنر، شعر و فضای مجازی، برای نسل جوان تبیین شود.
وی خاطرنشان کرد: پیام عاشورا، پیام آزادی، عزت، خداواری، اخلاق، ولایت‌مداری، ظلم‌ستیزی و دفاع از مظلوم است؛ مفاهیمی که مورد قبول هر وجدان بیداری، فارغ از دین و مذهب است. به همین دلیل حتی شخصیت‌هایی چون مهاتما گاندی که مسلمان یا شیعه نبودند از نهضت کربلا الهام گرفتند، به‌طوری‌که او خود اعتراف کرد با مطالعه قیام امام حسین(ع) توانسته مسیر استقلال ملت هند را بیابد.

وی تصریح کرد: نمونه‌های مشابهی از دانشمندان و اندیشمندان غیرمسلمان نیز وجود دارند که قیام عاشورا را ستایش کرده‌اند.

■ **تحریف عاشورا، چالشی برای انتقال درست پیام نهضت حسینی**
مدیرگروه فقه و اصول بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی با اشاره به خطر تحریف در بازنمایی واقعه عاشورا، یادآور شد: برخی تحریف‌ها، عاشورا را از محتوای انقلابی و حماسی خود تهی می‌کنند. تقلیل نهضت به رویدادی صرفاً فردی یا صرفاً احساسی، بزرگ‌ترین آفت انتقال پیام‌های آن به نسل آینده است.
مجالس عزاداری باید به محل تحلیل و تبیین مفاهیم عاشورا تبدیل شوند؛ نه صرفاً اجرای آیین‌های ظاهری که گاه با چهره عقلانی دین همخوانی ندارد.

این پژوهشگر ادامه داد: برای انتقال صحیح پیام‌های عاشورا به نسل امروز، ابتدا باید این پیام‌ها را به‌درستی درک کنیم. سخنان، خطبه‌ها، نامه‌ها و سیره عملی امام حسین(ع) در جریان نهضت کربلا، حامل مفاهیم بلند انسانی، الهی و اجتماعی است. پس از درک این مفاهیم، لازم است با زبانی به‌روز، شیوا و متناسب با فضای فکری جوانان، این پیام‌ها را منتقل کرد. ابزارهای مختلفی مانند نوشتار، شعر، هنرهای نمایشی، رسانه‌ها و به‌ویژه فضای مجازی، بستری‌های مناسبی برای انتقال این مفاهیم هستند.
به گفته این پژوهشگر، اگر فلسفه قیام امام حسین(ع) به‌درستی تبیین شود، قطعاً برای هر انسان آزاده‌ای مسلمان یا غیرمسلمان، الهام‌بخش خواهد بود؛ بنابراین بر عالمان، هنرمندان، نویسندگان و همه متولیان فرهنگی لازم است با درک درست از پیام عاشورا و بهره‌گیری از روش‌های نوین، این پیام را زنده نگه دارند.

برگزاری دوره فشرده مباحث اصولی در مدرسه عالی فقاقت

کارگروه اصول مدرسه عالی فقاقت عالم آل محمد(ع) وابسته به سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی، دوره فشرده مباحث اصولی را با تدریس آیت‌الله هاشم‌نیازی برگزار می‌کند.
به گزارش آستان نیوز، این دوره فشرده به پایه کتاب الحلقه الثالثة (دروس فی علم الاصول لشمهید الصدر / صباغه جدیده و علی نهج کفایه الاصول) و با تدریس آیت‌الله هاشم نیازی، استاد خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم، از ۲۲ تیر تا ۱۶ مرداد، ساعت ۸ صبح برگزار می‌شود.

گفتنی است، برادران علاقه‌مند برای شرکت در این دوره می‌توانند به اتاق جلسات مدرسه عالی فقاقت عالم آل محمد(ع) واقع در

حرم مطهر رضوی مراجعه کنند.
باتوان طلبه نیز می‌توانند به صورت مجازی از طریق نشانی لینتزنئی
https://www.skyroom.online/ch/feghahat_aqr/feqhe_hokmrani
در این جلسات شرکت کنند.

پاسخ‌گویی به سؤالات دینی حرم مطهر رضوی در گفت‌وگو با آستان نیوز اظهار کرد: ششمین دوره از نشست‌های «خطر روشنگری» هفته گذشته با موضوع جنگ ۱۲ روزه ایران و رژیم صهیونیستی و پیامدهای آن، با سخنرانی دکتر سید مصطفی خوش چشم، تحلیلگر ارشد روابط بین الملل و استراتژیست دیپلماسی عمومی، ویژه‌مدیران حرم مطهر رضوی برگزار شد.

وی افزود: این نشست‌ها از ۱۹ تیر به مدت سه شب پس از نماز مغرب و عشا، در مدرسه پریراد ویژه عموم زائران برگزار شد. همچنین، روز دوشنبه ۲۳ تیر، نشست با همین عنوان، ویژه کارکنان و خادمان آستان قدس رضوی در بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی برگزار می‌شود.
حجت‌الاسلام عامری با اشاره به سابقه برگزاری این جلسات بیان کرد: مجموع خادمان، فراشان، دربانان، کفشبانان، مؤذنان و خدمه دیگر اطلاق می‌شود که در مدت معین (معمولاً ۲۴ ساعت) داخل حرم مطهر و رواق‌ها مشغول خدمت هستند. خدمت آن‌ها عبارت است از مراقبت در امور نظیف، تعطیر، تطهیر و... بدین ترتیب که خادم در حرم مطهر و روضه منوره، فراشان در رواق‌های اطراف حرم مطهر، دربانان در صحن‌ها، کفشبانان در کفشداری‌ها و مؤذنان به هنگام اذان در بالای مناره‌ها و گلدسته‌ها مشغول خدمت هستند.
ضریح مطهر دارای فراش و خادم مخصوص بوده که جلو در ضریح مقدس ایستاده، ناظر امور مربوط هستند و فراشان نیز امور نظیف و فراشی داخل رواق‌ها را عهده‌دار بوده و درواقع مأمور بیوتات و رواق‌های متصل به حرم مطهر هستند.
در سندی متعلق به سال ۱۳۳۴ق فراشان یک رئیس به نام فرش‌باشی داشته‌اند که انتظام امور داخلی فراشان را عهده‌دار بوده و اسناد مربوط به کشیک باید به تصدیق فرش‌باشیان می‌رسیده، در غیر این صورت آن سند رسمیت پیدا نمی‌کرد.

■ **سندی برای «فرش‌باشی» حرم مطهر از ۱۱۲ سال پیش**
تشکیلات اداری امکان‌متبرکه رضوی، از آغاز برای اداره امور حرم مطهر امام هشتم(ع) شکل گرفت، به‌گونه‌ای که از دوره صفویه ابتدا در قالب سه کشیک و سپس پنج کشیک به وجود آمد و با تغییرات مختصری تا آخر دوره قاجاریه این روند ادامه یافت.
در این کشیک‌ها، سرکشیک، خادم‌باشی، فرش‌باشی، خادم، فراش، دربان، کفشبان و مؤذن در چارچوب آیین‌نامه خاصی به انجام وظایف خود مشغول بودند. در دوره صفویه، تشکیلات اداری به صورت منظم پیشرفت کرد و تا اواخر این دوره ادامه یافت. در دوره قاجاریه که هنوز اصلاحات اداری در آستان قدس شروع نشده بود، بدنه اصلی تشکیلات اداری آن نیز تغییر چندانی نیافت و از دوره پهلوی به بعد بود که تشکیلات امکان‌متبرکه رضوی به‌عنوان یکی از قسمت‌های مهم در تشکیلات اداری آستان قدس مطرح شد.

البته امروزه تغییرات زیادی در تشکیلات اداری مزبور به وجود آمده است. از نکات جالب این تشکیلات، موروثی بودن مشاغل و مناصب اداری و خدمات مربوط در گذشته بوده است که بسیاری از این مشاغل مانند سرکشیکی، خادم‌باشی، فراش‌باشی، دربان‌باشی و... در چند نسل از پدر به پسر و نسل‌های بعدی به ارث می‌رسیده است.

با وجود این، اداره کردن حرم مطهر رضوی نیازمند افرادی بود که به صورت جداگانه در شیفت‌های مختلف و منظمی در حرم مطهر امام هشتم(ع) به فعالیت بپردازند که آن‌ها به‌عنوان کشیک یاد می‌شد و این افراد زیر نظر سرکشیک خدمت می‌کردند. کلمه کشیک در آستان قدس رضوی تقریباً به

رواق خدمت

وی افزود: این نشست‌ها از ۱۹ تیر به مدت سه شب پس از نماز مغرب و عشا، در مدرسه پریراد ویژه عموم زائران برگزار شد. همچنین، روز دوشنبه ۲۳ تیر، نشست با همین عنوان، ویژه کارکنان و خادمان آستان قدس رضوی در بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی برگزار می‌شود.
حجت‌الاسلام عامری با اشاره به سابقه برگزاری این جلسات بیان کرد:

دوشنبه ۲۳ تیر ۱۴۰۴ ■ ۱۸ مهر ۱۴۴۷ ■ ۱۴ جولای ۲۰۲۵ ■ سی و هشتم ■ شماره ۱۰۹۹۲ WWW.QUDSONLINE.IR

گواهی اسناد آستان قدس رضوی در باره دیرینگی خدمتی مقدس در این بارگاه منور

فراشان حرم مطهر رضوی با افتخاری به قدمت ۴۴۴ سال

روانه نماید به سرکشیک، هر یک از فراشان که در هر محلی متوقف هستند، اگر چیزی از آن محل به سرقت ببرند، آن فراش ضامن است که از عهده برآید و باید محافظه اسباب این مکان را نموده تا روز دیگر تحویل فراش کشیک بعد بدهد و در وقت صرف‌شام و ناهار و تجدید وضو باید فراش‌باشی از سایر فراشان به محل توقف او بفرستد تا آن موضع بدون حضور فراش نماند، هرگونه خدمتی را که سرکشیک و خادم‌باشی و فراش‌باشی کل و فراش‌باشیان جزء به فراشان اعلام نمایند که متعلق به آستانه عرش درجه است بلاعذر می‌باید قبول خدمت و اقدام کنند...».

در این نظام‌نامه، فراشان شامل فراش بالاسر مبارک، پیش روی مبارک، درب طلای پایین پای مبارک، پشت سر مبارک، فراش مسجد ریاض، فراش درب طلای دارالحفاظ، درب نقره دارالسیاده، دارالسعاده مبارکه، توحیدخانه، دارالسیاده مبارکه، درب نقره دارالسعاده و فراش مواظب روشنایی هستند.

در آرشيو مدیریت اسناد و مطبوعات آستان قدس رضوی در مورد فراشان اسنادی وجود دارد که قدیمی‌ترین آن‌ها مربوط به سال ۱۰۰۲ قمری، یعنی ۴۴۴ سال پیش و موضوع آن پرداخت وظیفه به میرزا احمد، فراش حرم مطهر است. (سند شماره ۲۷۴۹۱) در سند دیگری (سند شماره ۲۸۵۳۱/۱) به سال ۱۰۷۷ قمری، فرمان شاه سلیمان دوم صفوی در مورد اعطای حکم فراشی حرم مطهر به «میر محمد جعفر رضوی» و برقراری مواجب به وی حائز اهمیت و توجه بوده که

فراشان اسنادی وجود دارد که قدیمی‌ترین آن‌ها مربوط به سال ۱۰۰۲ قمری، یعنی ۴۴۴ سال پیش و موضوع آن پرداخت وظیفه به میرزا احمد، فراش حرم مطهر است. (سند شماره ۲۷۴۹۱) در سند دیگری (سند شماره ۲۸۵۳۱/۱) به سال ۱۰۷۷ قمری، فرمان شاه سلیمان دوم صفوی در مورد اعطای حکم فراشی حرم مطهر به «میر محمد جعفر رضوی» و برقراری مواجب به وی حائز اهمیت و توجه بوده که

گزارشی از تلاش بی‌وقفه نیروهای خدمات عمومی حرم مطهر امام رضا(ع) برای حفظ پاکیزگی و آرامش زائران

آرامش صحن‌ها، حاصل دست‌های بی‌ادعا

۵۵۳ نفر در این مأموریت بزرگ مشارکت دارند؛ به گفته سید جواد موسوی، رئیس اداره خدمات عمومی حرم مطهر رضوی، این افراد شامل حدود ۴۵۰ مرد و نزدیک به ۱۰۰ زن هستند که هر کدام در بخش‌هایی از جمله وضوخانه‌ها، نمازخانه‌ها، فضای بهداشتی خواهران و صحن‌ها فعالیت می‌کنند. این نیروها در سه شیفت کاری و به‌صورت شبانه‌روزی در خدمت‌اند تا هیچ لحظه‌ای از شب و روز، حرم بی‌مراقبت نماند. اما فراتر از این آمار، آنچه ارزشمندتر است، لطفاتی است که یکی از آنان بی‌آنکه دیده شود، کاغذمایی را با احترام از زیر مهر کنار می‌زند یا بی‌صداکبوتر زخمی‌ای را از میان جمعیت بیرون می‌برد.

خدماتی برای هر گوشه از حرم

نظافت در حرم مطهر رضوی، فقط به سرویس‌های بهداشتی محدود نمی‌شود، گستره‌ای از فعالیت‌هاست که در سکوت و نظم، فضای حرم مطهر را مثل خانه‌ای عزیز و آراسته نگه می‌دارد. پله‌ها، میلمان، ایوان‌ها، آسانسورها و صحن‌ها، هر کدام روزانه لمس دست‌هایی را تجربه می‌کنند که با دقت، احترام و بی‌وقفه در کارند.
به گفته سید جواد موسوی، رئیس اداره خدمات عمومی حرم مطهر رضوی، این روند دقیق و مکانیزه با ماشین‌آلات ویژه انجام می‌شود که ضایعات و غبارهای غیرقابل استفاده را از سطح حرم مطهر تا خارج از شهر هدایت می‌کنند، حتی برای مدیریت پسماندها، در صحن‌های کوثر و غدیر بخش‌های خاصی اختصاص یافته تا نظم در جزئیات هم برقرار باشد. اما داستان تنها به کف زمین و دیوارها ختم نمی‌شود. پشت‌بام‌ها، پارکینگ‌ها، زیرگذرها و دیوارهای ناز براساس یک تقویم کاری مشخص، نظافت تخصصی را تجربه می‌کنند. هر منطقه، روز خاص خودش را برای شست‌وشو دارد.

■ در ازدحام زیارت، خدمت همچنان جاری است

در روزهایی که فضای حرم مطهر رنگ مناسبت به خود می‌گیرد، از دهه کرامت گرفته تا دهه آخر صفر، حضور زائران پرشمار، حال و هوای صحن‌ها را دگرگون می‌کند. این ازدحام زیارت، خدمت همچنان جاری است. در روزهایی که فضای حرم مطهر رنگ مناسبت به خود می‌گیرد، از دهه کرامت گرفته تا دهه آخر صفر، حضور زائران پرشمار، حال و هوای صحن‌ها را دگرگون می‌کند. این ازدحام زیارت، خدمت همچنان جاری است. در روزهایی که فضای حرم مطهر رنگ مناسبت به خود می‌گیرد، از دهه کرامت گرفته تا دهه آخر صفر، حضور زائران پرشمار، حال و هوای صحن‌ها را دگرگون می‌کند. این ازدحام زیارت، خدمت همچنان جاری است.

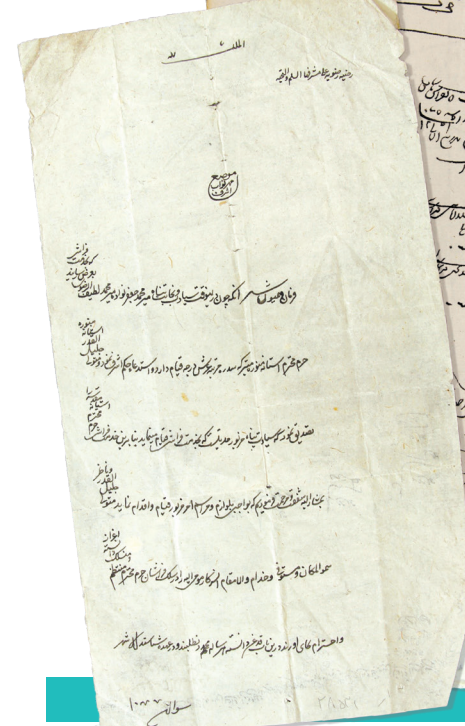
اداره پاسخ‌گویی به سؤالات دینی حرم مطهر رضوی در راستای لبیک به فرمایشات رهبر معظم انقلاب، از سال ۱۴۰۲ سلسله نشست‌هایی با عنوان «فتح‌قرب» با موضوع تحولات منطقه‌ای سوریه، لبنان و فلسطین برگزار و پس از آن نیز نشست‌های تخصصی «خط روشنگری» را با محور تحولات داخلی کشور راه‌اندازی کرد.

دوشنبه ۲۳ تیر ۱۴۰۴ ■ ۱۸ مهر ۱۴۴۷ ■ ۱۴ جولای ۲۰۲۵ ■ سی و هشتم ■ شماره ۱۰۹۹۲ WWW.QUDSONLINE.IR

گواهی اسناد آستان قدس رضوی در باره دیرینگی خدمتی مقدس در این بارگاه منور

فراشان حرم مطهر رضوی با افتخاری به قدمت ۴۴۴ سال

در بخشی از آن این‌گونه آمده است: «...الملک لله، رضیه رضویه علی مشرفها السلام والتحیه، موضع مهر نواب اشرف. فرمان همایون شد، آنکه چون درین وقت سیادت و نجابت پناه، میرمحمدجعفر نوا ده‌میر محمدلطیف الرضوی، به عرض رسانید که به خدمت فراشی حرم محترم آستانه منوره متبرکه سدر مرتبه عرش درجه، قیام دارد و استدعا حکم اشرف نمود و متولی جلیل‌القدر آستانه منوره تصدیق نمود که سیادت پناه مزبور مدتی است که به خدمت فراشی قیام می‌نماید بنابراین خدمت فراشی حرم محترم آستانه مقدسه را به مشارالیه شفقت و مرحمت فرمودیم که به‌واجبیه لوازم و مراسم امر مزبور قیام و اقدام نماید. متولی جلیل‌القدر و ناظر سموالکمان و مستوفی و خدام و اامالقام آن سرکار مومی‌الیه را در سلک فراشان حرم محترم منظم و منسلک دانسته اعزاز و احترام بجای آورند. درین باب قدغن دانسته هرساله حکم مجدد نطلبند و در عهده شناسند. بتاریخ شهر شوال سنه ۱۰۷۷ قمری...».

گزارشی از تلاش بی‌وقفه نیروهای خدمات عمومی حرم مطهر امام رضا(ع) برای حفظ پاکیزگی و آرامش زائران

آرامش صحن‌ها، حاصل دست‌های بی‌ادعا

اینکه شیفت‌مان سنگین می‌شود، اما با جان و دل خدمت می‌کنیم». حضور او در حرم مطهر، علاوه بر نظافت، در امنیت و آرامش زائران نیز نقش دارد. خودش خاطره‌ای تعریف می‌کند از پسر بچه‌ای که گم شده بود و پاترس واشک در صحن قدم می‌زد. «به سمتش رفتم و سعی کردم به دفتر گمشدگان برسانمش و آرامش کنم. اما پیش از رسیدن مایه دفتر، پدر و مادرش پیدا شدند. همین که من توانستم برای دقایقی آن بچه را به آرامش دعوت کنم و خوشحالی پدر و مادر را هنگام پیدا شدن فرزندشان ببینم، در من احساس بسیار خوبی ایجاد کرد. از تجربه زیارت‌اند، اگرها شوند، به می‌آید، شیرینی آرام گرفتن یک بچه و خوشحالی و لبخند پدر و مادر».

■ جزئیات بی‌صدا

حرم مطهر امام رضا(ع) هر روز پذیرای هزاران زائر است که هادر لحظه‌ای از حضور، وسایلی چون مهر نماز، لیوان‌های آبجوری یا کفش پیاشان را در نقطه‌ای از صحن‌ها می‌کنند. این اقبال، هرچه جزئی از تجربه زیارت‌اند، اگرها شوند، به چشم نمی‌آیند؛ مگر به لطف کسانی که با دقت و احترام، آن‌ها را جمع‌آوری می‌کنند، به گفته سید جواد موسوی، برای این منظور تیم‌های ویژه‌ای فعال‌اند که وسایل را با حساسیت معنوی از روی سنگفرش‌ها برمی‌دارند. این کار، نوعی احترام به نیت و نذر زائران است. تمامی این خدمات، با وجود تنوع و حجم بالا، در قالب برنامه‌ای دقیق و منظم اجرا می‌شوند. نیروها در سه شیفت مشخص، به‌صورت ۲۴ ساعته در حرم مطهر حضور دارند و همان‌طور که موسوی توضیح می‌دهد، نظافت دیوارها، صحن‌ها، پشت‌بام‌ها و حتی زیرگذرها بر اساس تقویم کاری انجام می‌شود. همین نظم بی‌وقفه موجب شده فضای حرم مطهر همواره آماده پذیرایی از دل‌هایی باشد که از دور و نزدیک برای آرامش آمده‌اند.

■ همه خادم‌الرضاییم

خدمت در حرم مطهر امام رضا(ع) (تعریفی بزرگ‌تر از یونیفورم رسمی دارد. نیروهایی که شاید در نگاه اول به چشم نیایند، بخشی از محافظان ستون‌های معنوی و آرامش این فضای مقدس هستند. آنان، بی‌آنکه دیده شوند، دیده‌بان صفا، پاک‌ی و کرامت زائران‌اند. این گزارش، تنها گوشه‌ای از تلاش شبانه‌روزی آنان را به تصویر کشید؛ خادمان خاموشی که از دل خدمت، حرم مطهر را به خانه‌ای گرم برای دل‌های دردمند و خسته بدل کرده‌اند.